

در گفت‌وگو با دکتر امیری خامکانی مطرح شد:

قیمت‌های تکلیفی پاسخگوی هزینه‌ها نیست

زمانی که برای گفت‌وگو با دکتر حسین امیری خامکانی تماس می‌گیرم، در سالن انتظار فرودگاه است. می‌گوید به سفر آمده است و نمی‌شود حضوری او را دید. به ناچار تلفنی با او پرسش‌هایم را مطرح می‌کنم. امیری خامکانی، عضو کمیسیون انرژی مجلس است. او می‌گوید: شرکت‌های توزیع برق به گونه‌ای هستند که نمی‌شود تمام آنها را به بخش خصوصی واگذار کرد، آن هم به این دلیل که، بخش خصوصی فقط به دنبال کاهش هزینه و کسب سود خود است. او که نماینده مردم زرند و کوهبنان است، معتقد است قبل از این بحث که دولتی بودن بهتر است یا خصوصی بودن، باید صنعت برق را تعریف کنیم که آیا یک مؤسسه دولتی خدماتی است یا یک مؤسسه خیریه یا یک بنگاه تولیدی است.

در این رابطه صورت بگیرد. در حال حاضر هم انتظار داریم دولت یازدهم با مطالعه بیشتر و کار کارشناسی بیشتری در خصوص شرکت‌های توزیع برق تصمیم بگیرد.

چرا نمی‌شود شرکت‌های توزیع را به بخش خصوصی واگذار کرد؟ دلایل مخالفت نمایندگان مجلس چه بود؟

شرکت‌های توزیع برق به گونه‌ای هستند که نمی‌شود تمام آنها را به بخش خصوصی واگذار کرد. چرا؟ به این دلیل که، بخش خصوصی به هر حال فقط به دنبال کاهش هزینه و کسب سود خود است، منتها توزیع برق در بعضی از قسمت‌های کشور ممکن است با مشکلاتی روبه‌رو باشد. برای مثال ممکن است یک روستا که دو خانوار در آن مشغول زندگی هستند را هم بخواهید برق‌رسانی کنید که دولت مجبور است از هزینه‌های دیگری برای این کار استفاده کند یا اینکه از بودجه عمومی کشور استفاده کند. گاهی در رابطه با مسائل برق، اتفاقی در بخشی از کشور می‌افتد که باید برق منطقه‌ای استان پاسخگو باشد. به همین دلیل ساختار شرکت‌های توزیع منطقه‌ای باید به گونه‌ای باشد که در هر منطقه و استان، استاندار بهتر

آیا تغییر ساختار در شرکت‌های توزیع برق کشور امری منطقی است؟
تغییر ساختار در شرکت‌های توزیع برق بستگی به این دارد که کشور چه هدفی را می‌خواهد دنبال کند. در حال حاضر در کشور ما، بخشی از شرکت‌های توزیع خصوصی است و بخشی دولتی، منتها ساختار طوری بوده است که سیاست‌گذاری در مورد سهام این شرکت‌ها دست دولت بوده و خوب طبیعتاً دولت می‌توانسته است در تصمیمات اثرگذار باشد. در دولت گذشته مسئولان امر قصد

داشتند شرکت‌های توزیع را واگذار کنند اما در مقابل برخی از کارشناسان نظرشان بر این بود که این اتفاق در شرایط فعلی صورت نگیرد، در مقابل نمایندگان مجلس نیز هم‌زمان با درخواست دولت برای واگذاری این شرکت‌ها، این موضوع را بررسی کردند و به این نتیجه رسیدند که صلاح نیست این اتفاق صورت بگیرد و پاراژنی‌ها و مذاکراتی که در این رابطه با دولت داشتیم، خوشبختانه موفق شدیم که در دولت قبل موقتاً مانع واگذاری‌های شرکت‌های توزیع شویم تا کارشناسی بیشتری

و راحت تر بتواند شرایط را کنترل کند و یک نفر در مقابل نماینده عالی دولت، پاسخگو باشد که اگر اتفاقی افتاد مشخص باشد که چه کسی مسئول است. لذا من فکر می‌کنم کمی این موضوع پیچیده است. در بخش برق واگذاری‌ها باید به گونه‌ای باشد که کشور را دچار مشکل نکند. مثلاً در خرید و فروش برق قیمت‌های تخفیفی متعددی داریم، از مجانی گرفته تا قیمت‌های پلکانی و اینکه بخواهیم مدیریت این‌ها را به دست بخش خصوصی بسپاریم امری راحت نیست. آن هم وقتی که رگولاتوری یا سازمان تنظیم مقررات وجود ندارد. اگر قرار است چنین اتفاقی بی‌افتد ابتدا باید یک سازمان سیاستگذار و تنظیم مقررات وجود داشته باشد که بتواند رابطه بین تولیدکننده و مصرف‌کننده را در این شرایط که ما قیمت‌های تکلیفی متعددی داریم، انشعابات برق تکلیفی است و هزینه‌های تمام شده را پاسخ نمی‌دهد، تنظیم کند. این‌ها حساسیت‌هایی است که در تغییر ساختارها و واگذاری‌ها باید به آن توجه کنیم چرا که در آینده دچار مشکل می‌شویم. این‌ها بخشی از دلایلی بود که در دولت قبل اواخر سال ۱۳۹۱ و اوایل سال ۱۳۹۲ که این اتفاق داشت می‌افتاد از سوی مجلس مطرح شد. در ضمن کارشناسان به خصوص در بخش مرکز پژوهش‌های مجلس نیز احساس کردند که این اتفاق در حال حاضر نباید بی‌افتد و نمایندگان هم دیدند که چون اواخر دولت دهم است، با رایزنی تلاش کردند که در اواخر دولت قبل این اتفاق نیفتد و زمان بیشتری برای بررسی این طرح در نظر گرفته شود و بیشتر مورد مطالعه قرار بگیرد. حال من نمی‌دانم دولت فعلی سیاست‌هایش در این زمینه چیست.

آیا مسائل غیر اقتصادی هم در عدم موافقت با واگذاری شرکت‌های نیرو و دخیل بود؟

شاید منظور شما دیدگاه سیاسی است، اینکه بگویم آیا به دنبال سود دهی بودند یا خیر اهمیتی ندارد، مهم این است که نمایندگان مجلس احساس کردند که با این واگذاری‌ها در آن شرایطی که کشور در آن زمان داشت و با توجه به دلایلی که پیش‌تر

عرض کردم، صحیح نیست و خوشبختانه مسئولان وقت هم پذیرفتند و وارد این موضوع نشدند.

شما گفتید که نمی‌دانید سیاست‌های دولت یازدهم در رابطه با واگذاری شرکت‌های توزیع چیست، این در حالی است که وزیر نیرو پیشنهاد تأسیس شرکت‌های مادر تخصصی را داده است. نظر تان در این رابطه چیست؟

بله، این مسئله هنوز به نظر من نیاز به مطالعه بیشتر دارد و در مجلس هم مخالف و موافق زیادی دارد. این چیزی که در حال حاضر آقای مهندس چیت‌چیان در ذهنشان است یا مطرح کرده‌اند، به این شکل است که ما سه شرکت مادر تخصصی در کشور داشته باشیم اما برخی از استان‌ها و مسئولان استان‌های کشور می‌گویند که این مزایای کاری خواهد بود و کار را به شدت سخت خواهد کرد. اینکه یک نفر پاسخگو باشد بهتر است تا اینکه سه نفر در مقام پاسخگویی باشند. البته عده هم می‌گویند ساختار فعلی بهتر است و نیازی به تغییر نیست. لذا هنوز این مسئله در حال بحث است.

با تمام صحبت‌هایی که در این زمینه شد، به نظر شما آیا دولتی بودن شرکت‌های توزیع بهتر است یا اینکه خصوصی باشند؟

ببینید، در حال حاضر ما با چالش‌های مختلفی مواجه هستیم. اول اینکه آیا دولت، مجلس و کشور، صنعت برق را یک بنگاه تولیدی می‌دانند یا خیر. حال سؤال پیش می‌آید که بنگاه تولیدی چیست؟ بنگاه تولیدی به این معناست که، یک محصولی تولید می‌شود و دخل و خرج و درآمدش شفاف است. اما در حال حاضر در کشور به صنعت برق چنین نگاهی نیست. قیمت‌های متعدد تکلیفی وجود دارد. در دولت یک نگاه است و مجلس طور دیگری به ماجرا نگاه می‌کند. بعضی از احکام به لایحه بودجه اضافه می‌شود که قیمت‌های متعددی را در صنعت برق کشور ایجاد می‌کند.

لذا من فکر می‌کنم قبل از این بحث که دولتی بودن بهتر است یا خصوصی بودن، باید

صنعت برق را تعریف کنیم که آیا یک مؤسسه دولتی خدماتی است یا یک مؤسسه خیریه یا یک بنگاه تولیدی است. بنگاه تولیدی همیشه در تلاش است تا درآمدها و دخل و

خرج‌هایش بهم بخورد و سوددهی داشته باشد. اما همانطور که گفتیم این نگاه در حال حاضر نیست. این یک بحث است و بحث دیگر این است که دولت هم اصراری در این زمینه ندارد.

البته اینکه می‌گویم دولت منظورم دولت یازدهم نیست بلکه دولت‌های مختلف در طول سال‌های گذشته است. دولت‌ها دنبال این نیستند که نظم مالی و رابطه مالی شفافی بین صنعت برق و دولت ایجاد کنند، مانند همان رابطه‌ای که امروز بین صنعت نفت و دولت است. من در دوره ششم و هفتم مجلس که بودم به یاد دارم که، صنعت نفت هم چنین بی‌نظمی‌هایی داشت و دخل و خرجش شفاف نبود، اما در دوره‌های بعد مقرراتی ایجاد شد که رابطه مالی دولت و شرکت نفت شفاف باشد. اما ما در برق چنین رابطه‌ای نداریم که، کی چه میزان برق مصرف می‌کند و کی چه هزینه‌ای می‌پردازد. این رابطه باید به وجود بیاید و اگر شفاف نشود واگذاری به بخش خصوصی و به طور کلی واگذاری‌ها همواره مشکلی را حل نمی‌کند و مشکل به وجود می‌آورد. دولت نیروگاه را واگذار می‌کند و نیروگاهی که واگذار کرده است را باید از همان نیروگاه برق را

بخرد و در شبکه قرار دهد و بعد هم پول هم ندارد و برایش مطالبات و بدهی‌های مختلف به وجود می‌آید. به همین دلیل قبل از اینکه قضاوت کنیم که اصلاً برق خصوصی باشد یا دولتی باید این موضوع

را شفاف کنیم و اگر شفاف شود طبیعی است که نظم به وجود می‌آید و بخش خصوصی بهتر جواب می‌دهد.

مانمی‌توانیم شرکت‌های توزیع برق را به‌طور تمام و کمال به بخش خصوصی واگذار کنیم؛ بخش خصوصی فقط به دنبال کاهش هزینه و کسب سود خود است، در این صورت امکان دارد شرکت توزیع برق با مشکلاتی روبرو باشد

اگر قرار است واگذاری شرکت‌های توزیع اتفاق بیافتد؛ ابتدا باید یک سازمان سیاستگذار و تنظیم مقررات وجود داشته باشد که بتواند رابطه بین تولیدکننده و مصرف‌کننده را در شرایطی که قیمت‌های تکلیفی متعدد، انشعابات برق تکلیفی و هزینه‌های تمام شده اندک، تنظیم کند

بله. قانون برق کشور برای قبل از انقلاب است، برای زمانی است که در کشور هنوز برق تنها در پایتخت و چند کلان شهر دیگر وجود داشته و متأسفانه هنوز از همان قانون گذشته استفاده می‌کنیم، که من با شما موافقم که قانون باید اصلاح شود. همچنین قبول دارم که قانون جامع برق را باید در کشور تنظیم کنیم و دولت‌ها باید در این رابطه دست به کار شوند، منتها ما در حال حاضر طرح جامع انرژی کشور را در دستور کار داریم. در این طرح برق هم در نظر گرفته شده است و باید منتظر باشیم تا این طرح تدوین شود و بعد در آن غالب ببینیم چه احکامی برای برق می‌آید و بعد قانون برق جامع را تنظیم کرد.

طرح جامع انرژی اکنون در چه وضعیتی است؟

دولت در حال تنظیم این طرح است و قرار بوده است که در سال اول برنامه سند ملی راهبرد انرژی کشور تدوین شود و از تصویب مجلس بگذرد و بعد هم ما داری سند و طرح جامع انرژی باشیم. این موضوع تا به حال انجام نشده بود و اخیراً دولت یازدهم سند ملی راهبرد انرژی کشور را در دستور کار دارد و یکی از کمیسیون‌های دولت در حال کار و پژوهش بر روی این موضوع است.

آیا خوش‌بین هستید تا آخر عمر دولت یازدهم شاهد اجرایی شدن این طرح باشیم؟

اولاً دولت گذشته مایلی پیگیری کردیم و نامه‌نگاری‌هایی داشتیم که خود من نیز با امضای رئیس کمیسیون نامه‌نوشتم که دولت این موضوع را پیگیری کند، اما به هر حال خوشبختانه امروز دولت در آخرین جلسه‌ای که در رابطه با طرح جامع انرژی داشتیم که بنده رئیس کارگروه هستیم در گزارشی که معاونت راهبردی ارائه کردند، گفتند این طرح در کمیسیون مربوطه دولت در دست بررسی است و لذا این احتمال را می‌دهم که همین امسال قطعاً تا نیمه دوم به مجلس ارائه شود و بتوانیم تا پایان کار مجلس این موضوع را به نتیجه برسانیم. امیدوارم که این مهم صورت بگیرد.

اگر خصوصی هم شود شرکت‌های خصوصی نمی‌توانند خودشان قیمت برق را تعیین کنند مابه‌نیرو و گاه سوخت می‌دهیم و هزینه تبدیل سوخت به برق را به نیروگاه می‌پردازیم و برق را تحویل می‌گیریم و باقیمت‌های تکلیفی که در قانون هدفمندی آمده یا بین دولت و مجلس تعیین شده توزیع می‌شود.

شما معتقدید دولت‌های مختلف ضعیف عمل کرده‌اند، در این رابطه، اما عده‌ای معتقدند که دولت‌ها خود خواسته در این راه مانع ایجاد کرده‌اند؛ چراکه شرکت‌ها زمانی که در انحصارشان هستند درآمد زیادی برایشان دارد. نظر شما در این رابطه چیست؟

دلیل اصلی ضعیف عمل کردن دولت‌ها در این امر، همان پیچیدگی‌هایی است که پیش‌تر گفتیم و به همین علت نتوانستند وقت بگذارند و مشلات موجود را رفع کنند. اما در رابطه با سوددهی باید بگویم به شخصه خیلی معتقد به این نیستم که بحث مالی در این رابطه‌ای که شما اشاره کردید مطرح بوده باشد.

در طول سال‌های بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، دولت‌های مختلفی روی کار آمده‌اند، اما این دولت‌ها کمتر برنامه جامع و کاملی در این رابطه تدوین کرده‌اند، تا چه زمانی این روند ادامه دارد و کی به این نتیجه می‌رسیم که باید برنامه جامعی وجود داشته باشد؟

خوب، با این وجود نظر شخصی خودتان چیست؟

شرایط فعلی کار را برای تصمیم‌گیری سخت می‌کند. ابتدا باید مسائلی که پیشتر بیان کردم حل شود و بعد به این فکر باشیم که خصوصی‌سازی بهتر است یا دولتی بودن. حل شدن این مسائل هم یک یا دو سال طول می‌کشد. ابتدا باید شفافیت و نظم مالی حل شود. در شرایطی که خرید و فروش برق از طریق بورس یا بورس انرژی و سیاست‌گذاری سازمان تنظیم مقررات شفاف باشد طبیعی است که خصوصی‌سازی بهتر است ولی باوضع موجود فکر می‌کنم اگر این شرکت‌ها خصوصی شوند مشکلات زیادی به وجود می‌آید.

خصوصی‌سازی چه تأثیری بر قیمت برق دارد؟

در شرایط موجود اینکه برق خصوصی باشد یا دولتی، بر قیمت اثری ندارد. برای اینکه دولت قیمت تکلیفی دارد و قیمت‌های تکلیفی، برای نیروگاه‌ها حال چه دولتی باشند یا غیر دولتی تفاوتی ندارد. دولت این برق را از بخش دولتی یا خصوصی می‌گیرد و در شبکه توزیع می‌کند. با این وضع موجود حتی

مسئله تغییر ساختار هنوز نیاز به مطالعه بیشتر دارد و در مجلس هم مخالف و موافق زیادی دارد. آنچه اکنون در ذهن آقای مهندس چیت‌چیان است یا مطرح کرده‌اند، در قالب تشکیل سه شرکت مادر تخصصی در کشور است. ما برخی از استانداردها و مسئولین استان‌های کشور این را موافق می‌خوانند